

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА
АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КУЛІШ СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 657:336.221

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ, ЇХ ОБЛІК І
ОПОДАТКУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ С. В. Куліш

Науковий керівник
Гайдучок Тетяна Станіславівна,
кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2020

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

Голова комісії _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту № __ від _____ року.

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

д.е.н., проф. Мороз Ю. Ю.

_____
(підпис)

«__» _____ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студентка Куліш Світлана Володимирівна захистила кваліфікаційну

(прізвище та ініціали)

роботу з оцінкою за шкалою ECTS _____, сума балів _____ за національною шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Куліш С. В. Формування доходів працівників, їх облік і оподаткування на підприємствах державного сектору економіки. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2020.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення формування доходів працівників підприємств державного сектора економіки.

У кваліфікаційній роботі було досліджено порядок функціонування підприємств державного сектору економіки та їх роль в національній економіці; формування доходів працівників як об'єкт обліку і оподаткування; організація облікового процесу доходів працівників; формування об'єктів оподаткування в системі доходів працівників; формування інформаційної бази для управління доходами працівників в системі управлінського обліку; оцінка економічного механізму оподаткування доходів працівників.

В підприємствах державного сектору економіки праця виступає як діяльність людей і є основним джерелом задоволення їх матеріальних і духовних потреб. Водночас, працівники підприємств державного сектору економіки предметом свого впливу мають людину, або на суспільство в цілому. В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки представляє собою систему збору і передачі комплексної інформації, яка формується в результаті поєднання й взаємодії бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, а також економічного аналізу, що надає можливість для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання персоналу підприємств державного сектору економіки.

Ключові слова: облік, доходи працівників, підприємства державного сектора економіки, система оподаткування, обліково-аналітичне забезпечення.

ABSTRACT

Kulish S.V. Formation of incomes of workers, their accounting and taxation at the enterprises of the state sector of economy. – Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 071– accounting and taxation. – Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2020.

The qualification work substantiates the theoretical provisions and practical recommendations for improving the formation of income of employees of public sector enterprises.

In the qualification work the order of functioning of the enterprises of the state sector of economy and their role in national economy was investigated; formation of employee income as an object of accounting and taxation; organization of the accounting process of employee income; formation of objects of taxation in the system of income of employees; formation of an information base for employee income management in the management accounting system; assessment of the economic mechanism of employee income taxation.

In the enterprises of the public sector of the economy, labor acts as a human activity and is the main source of meeting their material and spiritual needs. At the same time, employees of public sector enterprises have as a subject of their influence a person, or society as a whole. In the course of the research it can be concluded that the accounting and analytical support of income management of public sector enterprises is a system of collecting and transmitting comprehensive information, which is formed as a result of combining and interacting accounting, financial and management accounting and economic analysis. opportunity to make management decisions aimed at the effective use of personnel of public sector enterprises.

Keywords: accounting, employee income, public sector enterprises, taxation system, accounting and analytical support.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ, ЇХ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	8
1.1. Функціонування підприємств державного сектору економіки та їх роль в національній економіці	8
1.2. Формування доходів працівників як об'єкт обліку і оподаткування.....	10
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.....	15
2.1. Організація облікового процесу доходів працівників	15
2.2. Формування об'єктів оподаткування в системі доходів працівників ..	20
Висновки до розділу 2.....	22
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПРАЦІВНИКІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ.....	24
3.1. Формування інформаційної бази для управління доходами працівників	24
3.2. Оцінка економічного механізму оподаткування доходів працівників .	28
Висновки до розділу 3.....	33
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. З розвитком економіки нашої держави в напрямку становлення ринкових відносин особливої актуальності набуває питання процесу управління доходами працівників підприємств державного сектора економіки, шляхом формування точної, своєчасної та повної господарської інформації. Водночас, облік та система оподаткування є невід'ємними складовими організації даного процесу, тому бухгалтерська служба повинна мати на меті раціонально організувати складові елементи системи управління підприємством

В умовах сьогодення однією з найважливіших проблем розвитку економіки країни загалом та підприємств державного сектора зокрема є низький рівень його доходів. Облік доходів працівників – найважливіша ділянка роботи і займає домінуючу роль в системі обліку на підприємствах державного сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні засади обліку та оподаткування доходів працівників знайшли своє відображення у працях українських вчених: Ловінська Л. Г., Шарманська В. М., Мисака Г. В., Тігова Т. М., Садовська І. Б., Сук Л. К., Швець В. Г., Склярук І. П. та інші. Результати дослідження свідчать, що тематика публікацій з організації обліку доходів персоналу бюджетних установ різноманітна, водночас актуальності набувають дослідження проблем обліку доходів з урахуванням вимог НП(С)БОДС.

Мета і завдання дослідження. Метою проведеного дослідження є, на підставі досконалого вивчення діючої підприємстві державного сектору економіки системи обліку обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення організації обліку та оподаткування управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки.

Для досягнення визначеної мети у кваліфікаційній роботі було поставлено й вирішено такі завдання:

- визначити порядок функціонування підприємств державного сектору

економіки та їх роль в національній;

- дослідити порядок формування доходів працівників як об'єкт обліку і оподаткування;

- проаналізувати організація облікового процесу доходів працівників;

- визначити порядок формування об'єктів оподаткування в системі доходів працівників;

- проаналізувати порядок формування інформаційної бази для управління доходами працівників в системі управлінського обліку;

- здійснити оцінка економічного механізму оподаткування доходів працівників

Об'єктом дослідження є діяльність підприємств державного сектору економіки, в частині управління доходами працівників працівникам.

Предметом дослідження виступають теоретичні та організаційно-практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління доходами працівників підприємства.

Методи дослідження. При вирішені поставлених завдань використані: діалектичний метод та загальнонаукові методи дослідження: комплексного аналізу; узагальнення; статистичного аналізу; порівняльно-економічного аналізу тощо.

Практичне значення одержаних результатів та впровадження. Результати наукового дослідження спрямовані на вдосконалення методики і практики системи обліку та оподаткування доходів працівників підприємств державного сектору економіки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ, ЇХ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

1.1. Функціонування підприємств державного сектору економіки та їх роль в національній економіці

Реалії сьогодення свідчать, що державний сектор економіки представлений в усіх країнах світу. Немає жодної підстави сумніватися, щодо доцільності, а також він має значний вплив на економіку країни. Ось чому створення системи управління державним сектором економіки є одним із пріоритетних завдань державної політики нашої держави.

Водночас, необхідно відмітити, що ефективність діяльності вітчизняних підприємств державного сектору економіки залишається низькою, на жаль їх можливості не використовуються в повній мірі, що в свою чергу впливає на гальмування динамічного розвитку. Основною причиною даної ситуації є те, що в процесі розвитку ринкової економіки найбільш привабливі, прибуткові та рентабельні об'єкти державної власності виявилися приватизованими, що в свою чергу призвело до підризу матеріальної основи державного сектору економіки нашої країни.

Державний сектор становить значну частку національної економіки України (37 відсотків валового внутрішнього продукту) та відіграє важливу роль в її реальному секторі. Однак, за результатами оцінки Міністерства економічного розвитку України, 60 відсотків державних підприємств є неефективними. Для виявлення проблем, що стримують розвиток підприємств державного сектору, доцільно виділити систему чинників, які визначають статичну і динамічну ефективність діяльності підприємств [26].

В сучасних умовах господарювання, державний сектор економіки являє собою сферу діяльності, яка охоплює «державні установи, державні банки,

фінанси і підприємства, створений з метою виробництва соціально значущих благ і провалів ринку» [76].

У структурі державного сектора такі підприємства є ваговою складовою і в сукупності становлять державний підприємницький сектор (рис. 1.1) [80].

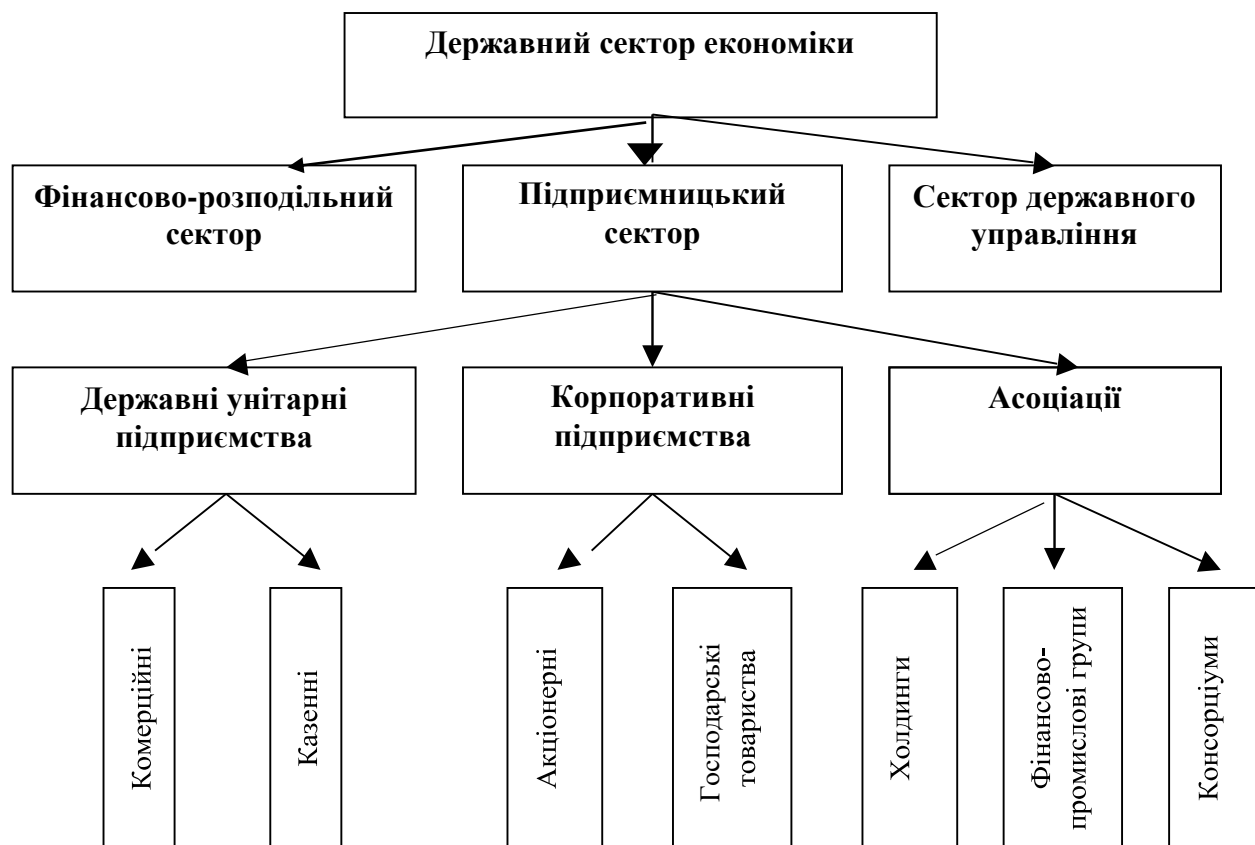

Рис. 1.1. Структура державного сектора економіки України [80]

Бутенко Н. В., в своїх дослідженнях стверджує, що «державний сектор економіки відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, має загальнонаціональне та стратегічне значення для економіки та безпеки держави» [5].

Водночас, на думку Халковського О. М. «ефективне застосування державного управління підприємствами можливе лише за таких умов:

– прозорість та підзвітність (розроблені чіткі вимоги щодо прозорості та підзвітності державних підприємств, підвищення транспарентності та доступу до інформації, удосконалення стандартів розкриття інформації, підготовка детальних

оглядів підприємств державного сектора, введення фінансового аудиту та підвищення стандартів);

- установлення чітких цілей діяльності, удосконалення стандартів стратегічного планування, впровадження правил щодо стратегічного управління державними підприємствами;

- удосконалення корпоративного управління та стимулювання національної економіки шляхом приватизації державних підприємств;

- проведення антикорупційної реформи, яка сприятиме використанню державних активів як інструменту державної політики на користь забезпечення економічного зростання та стимулювання інвестиційної активності;

- розвиток партнерських відносин у державному секторі економіки, що сприятиме синергії конкурентних переваг підприємств державного сектора та інших суб'єктів економіки» [5].

Отже, формування стратегії розвитку державного сектору національної економіки, має бути ключовим завданням нинішньої влади.

1.2. Формування доходів працівників як об'єкт обліку і оподаткування

В умовах розвитку ринкової економіки постає необхідність у вирішенні проблеми формування доходів персоналу підприємств державного сектору економіки, так як їхній склад та розмір визначають ефективність діяльності установи шляхом продуктивного залучення працівників. Необхідно відмітити, що отримані доходи стимулюють високопродуктивну працю працівника, тим самим визначаючи місце підприємств державного сектору економіки в економічній та соціальній системі країни. Доходи персоналу не тільки визначають його матеріальне положення, але й в значній мірі відображають стан і ефективність економіки і економічних відносин у суспільстві.

Обліково-аналітичне забезпечення управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки являє собою систему, яка має

забезпечувати постійну та безперебійну роботу управлінського персоналу з приводу формування необхідної суми видатків. Тому, побудова ефективної обліково-аналітичної системи управління основними видатками підприємств державного сектору економіки неможлива без розробки системи бухгалтерського обліку та її адаптації відповідно до умов діяльності підприємств державного сектору економіки.

На підприємствах державного сектору економіки «застосовуються переважно місячні тарифні ставки заробітної плати – посадові оклади, розмір яких, а також надбавок до них визначається на підставі тарифікації, яка проводиться постійно діючою тарифікаційною комісією» [7].

Заробітна плата в більшості підприємств державного сектору економіки виплачується два рази на місяць: «за першу половину місяця – аванс у розмірі 50 % заробітку за мінусом сум податків, належних до утримання в установленому порядку. За другу половину місяця – фактичний місячний заробіток за вирахуванням авансу та утримань» [21].

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України» «стаття видатків на оплату праці є захищеною, тобто означає, що виплати по заробітній платі здійснюються першочергово разом з перерахуванням до фондів обов'язкових платежів» [53].

Основною кошторисною статтею видатків підприємств державного сектору економіки є оплата праці. На її реалізацію виділяються кошти із загального та спеціального фондів підприємств державного сектору економіки. Питання обліку та контролю видатків на оплату праці посідають особливе місце в роботі бухгалтерської служби кожної установи, оскільки, заробітна плата є головним джерелом матеріальних благ. Проте, з іншого боку, заробітна плата є сумою коштів, які бюджетній установі на оплату праці, виділяються з бюджету держави і мають цільове призначення. Фінансування витрат на оплату праці працівників підприємств державного сектору економіки здійснюється в межах асигнувань, передбачених кошторисом доходів та витрат на такі цілі.

Питання заробітної плати розглядається великою кількістю науковців, результати дослідження яких представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Огляд питання обліку розрахунків з оплати праці в періодичних виданнях

№ з/п	Автор	Основні положення досліджень щодо фонду оплати праці
1	2	3
1	Чабанюк О. М. [69]	Знання структури оплати праці необхідне бухгалтеру для того, щоби визначити, на які рахунки чи субрахунки й статті витрат треба віднести нараховану заробітну плату, яким чином робити розрахунки, заповнити фінансову звітність, визначити, чи обкладаються суми податками і зборами тощо.
2	Тапіріна О. [60]	Велику увагу приділяє стимулюванню роботи працівників. Вона підкреслює, що продумане стимулювання включає не лише матеріальне заохочення. Умови угоди кожного рівня не можуть погіршувати умови оплати праці, передбачені на більш високому рівні
3	Ляш О. І. [16]	Стверджує, що стимулювання зростання заробітної плати здійснюється в розрахунку на підвищення попиту на вітчизняну продукцію, і як наслідок, поліпшення економічної динаміки загалом. Кінцевим наслідком такої політики має стати досягнення основних міжнародних соціальних стандартів, ратифікованих Україною як членом Міжнародної організації праці.
4	Костишина Т. А. [24]	Стверджує, що складний фінансовий стан суб'єктів господарювання, зростання цін на товари та послуги, приховане безробіття є чинниками, що стримують підвищення життєвого рівня населення. В умовах трансформаційних змін, розвитку конкурентних відносин необхідно визначити концептуальні підходи конкурентоспроможної оплати праці, які можуть стати могутньою рушійною силою сталого розвитку, підвищення рівня життя, нарощування людського капіталу нації і конкурентних переваг держави.
5	Барановська І. Т. [3]	Відмічає, що нині Україна займає найнижче місце в Європі за рівнем заробітної плати, що прямо впливає на купівельну спроможність працюючого населення. Наслідком проблем, наявних у сфері оплати праці (низький рівень реальної заробітної плати, невідповідність величини зарплати й результатів праці, низька диференціація оплати кваліфікованої і некваліфікованої праці тощо), є зниження її значення для працівників.
6	Медведев В. С. [32]	Зазначає, що зв'язок між почасовою і відрядною формами оплати може бути встановлений таким чином. Якщо в відрядній оплаті є фіксовані норми часу на виконання певних завдань, то її можна розглядати як погодинну. При цьому на практиці, якщо працівник справляється зі своїм завданням (з виконанням вимог не тільки кількості, але і якості) швидше відведеного часу, то йому може оплачуватися весь час по нормі, незалежно від фактично витраченого часу.

Продовження табл. 1.3

1	2	3
7	Кроленко А. В. [27]	Зазначає, що рівень заробітної плати в масштабі національної економіки залежить від таких макроекономічних показників: обсягу зробленої галузями продукції; співвідношення між проміжним споживанням зробленої продукції галузями і доданої до неї вартістю чи валовим внутрішнім продуктом (ВВП); розподілу ВВП на оплату праці, непрямі податки, субсидії і прибуток; чисельності населення і його активної частини, зайнятої в економіці.
8	Пиц В. І. [47]	Для відновлення заробітною платнею мотиваційного характеру пропонує забезпечити цивілізовані стандарти оплати праці в Україні, основним чином, шляхом розвитку інформаційної економіки, що означає передусім здійснення інвестування в науку, і відповідного зростання конкурентоспроможності вітчизняних товарів, що підвищуватиме прибутки й рентабельність цілих галузей і слугуватиме додатковим джерелом для підвищення рівня оплати праці;
9	Цьохла С. Ю. [67]	На його думку отримання матеріальної винагороди у наш час залишається одним з найбільш з суттєвих чинників, з тих, які зумовлюють мотивацію індивіда стосовно застосування у сфері виробництва наявного капіталу (людського, інтелектуального). Проте у сучасних умовах, коли виробничі та безпосередньо трудові відносини все більше набувають постіндустріального змісту, мотивація вже не зводиться лише до її базової форми – трудової мотивації. Для того щоб людина була зацікавлена у продуктивному використанні інтелектуальних здібностей, які можуть функціонувати у системі відтворення як певний вид капіталу, мають бути активовані також інші інтереси людини, серед яких, на наш погляд, найбільш значимими є мотивація до розвитку (самовдосконалення) та мотивація до перетворень (позитивного ставлення до інноваційних змін, які відбуваються у діяльності підприємств).

В умовах ринкових відносин облік праці та її оплати є одним із найважливіших та трудомістких у всій системі обліку на підприємстві. Ось чому, проблемні питання бухгалтерського обліку нарахування заробітної плати потребують глибоких досліджень, оскільки їх розв'язання, позитивно вплине на формування достовірної інформації про розрахунки з оплати праці найманих працівників з метою прийняття оптимальних управлінських рішень.

Висновки до розділу 1

Формування обліково-аналітичного забезпечення управління доходами персоналу підприємств державного сектору економіки, яке базується на надійній та достовірній обліковій інформації та даних аналізу, що дозволяє оперативно контролювати ефективність використання персоналу та рівень оплати праці.

Основою обліково-аналітичного забезпечення управління доходами персоналу є інформація, тобто сукупність відомостей про внутрішнє і зовнішнє середовище підприємств державного сектору економіки, яку використовують для оцінки й аналізу доходів персоналу для розроблення і прийняття управлінських рішень.

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками з оплати праці представляє собою систему збору і передачі комплексної інформації, яка формується в результаті поєднання й взаємодії бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, а також економічного аналізу, що надає можливість для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання персоналу підприємств державного сектору економіки.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

2.1. Організація облікового процесу доходів працівників

Доходи працівників є одним з об'єктів організації обліку, що забезпечують можливість функціонування підприємств державного сектору економіки. В умовах сьогодення об'єктивна необхідність, сутність і значення обліку та контролю визначаються структурою державного та суспільного устрою нашої держави. Водночас, необхідно зазначити, що управління господарськими процесами в державі неможливе без належної організації обліку доходів працівників підприємств державного сектору економіки.

Доход персоналу – це «сукупність матеріальних та нематеріальних благ, одержаних від підприємства за результатами діяльності, відповідно до укладеного договору (контракту), що використовується для підтримки фізичного, морального, економічного та інтелектуального розвитку персоналу» [4].

Структуру доходів працівників підприємств державного сектору економіки представлено на рис. 2.1.

Сектор з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області (далі сектор) утворюється головою районної державної адміністрації та є структурним підрозділом Народицької районної державної адміністрації Житомирської області [79].

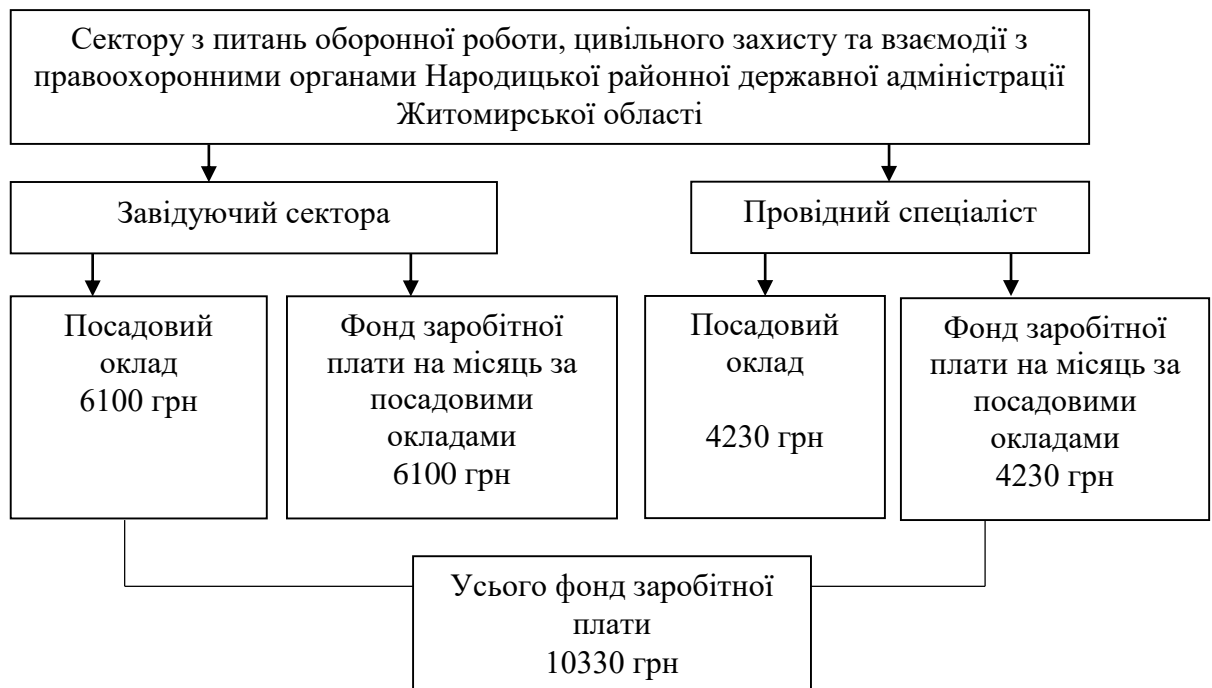
Сектор є юридичною особою публічного права, має самостійний баланс, рахунки в органах Казначейства, печатку із зображенням Державного герба України та своїм найменуванням, власні бланки. Сектор не є прибутковою установою [79].

Рис. 2.1. Структура доходів працівників підприємств державного сектору економіки

Організаційно-економічну характеристику Сектору з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області представлено [79] на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Організаційно-економічна характеристика Сектору з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області [79]

Нарахування заробітної плати в Секторі з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області [79] здійснюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 15, від 18.01.2017 р. «Питання оплати праці працівників державних органів» [46].

Первинний облік – початкова стадія бухгалтерського обліку, де відбувається фіксація в первинному документі здійсненої господарської операції, її зміна та реєстрація. Невід’ємною умовою процесу ведення обліку є оформлення кожної господарської операції відповідним первинним документом.

Документування – важлива ланка в ланцюгу функціонування бухгалтерського обліку.

У сучасних умовах господарювання одним із шляхів вдосконалення управління підприємством є покращення організації обліку, яка забезпечує високий рівень вдосконалення його завдань, чіткий порядок у його веденні.

Документи з обліку витрат праці в Секторі з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області [79] фіксують трудові затрати на виконання конкретних робіт і нарахованих при цьому оплат. Основним первинним документом з відображення відпрацьованого часу є Табелі обліку робочого часу, який складається протягом місяця окремо за виробничими підрозділами і категоріями працюючих в одному примірнику. Для видачі заробітної плати в Секторі з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області [79] використовують Розрахунково-платіжну відомість.

Отже, нарахування заробітної плати працівникам підприємств державного сектору економіки становить розрахунок його заробітку за місяць, з урахуванням посадового окладу, різних доплат і надбавок, премій, допомоги, оплати відпусток за вирахуванням утримань.

На виплату авансу складається Платіжна відомість (ф. № 389). За другу половину місяця заробітна плата, як правило, видається за Розрахунково-платіжною відомістю (ф. № 49). На підставі цих відомостей складається «Звіт розрахункових відомостей із заробітної плати» ф. № 405 (меморіальним ордером із заробітної плати № 5).

Перелік господарських операцій з обліку фактичних видатків за загальним та спеціальним фондами, що відбулися в Секторі з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області подано [79] у табл. 2.1.

Для обліку й узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам із заробітної плати, допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю в Секторі з питань оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Народицької районної державної адміністрації Житомирської області [79] призначений рахунок 65 «Розрахунки з оплати праці».

Таблиця 2.1

Господарські операції з відображення в обліку фактичних видатків за
липень 2019 року

№ з/п	Зміст господарських операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Нараховано заробітної плати	8031	6511	1514978,81
2	Нараховано допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю (за рахунок соц. страх.)	2114	6511	41182,02
3	Утримано прибутковий податок з громадян	6511	6311	275555,50
4	Утримано військовий збір	6511	6312	23239,13
5	Утримано на безготівковим перерахункам суми членських профспілкових внесків 1 %	6511	6516	14955,62
6	Утримано по виконавчим листам	6511	6518	3624,10
7	Нараховано єдиний соціальний внесок на обов'язкове пенсійне страхування 22%	8032	6313	302326,21
8	Нараховано єдиний соціальний внесок на обов'язкове пенсійне страхування 8,41%	8032	6313	16798,80

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що раціональна організація системи бухгалтерського обліку та контролю доходів працівників підприємств державного сектору економіки повинна забезпечити:

- своєчасне, правильне та достовірне відображення даних щодо обсягів отриманих доходів працівниками з врахуванням специфіки діяльності підприємств державного сектору економіки;
- правильність та точність в нарахуванні основної та додаткової заробітної плати кожному працівникові, а також здійснення відповідних сум утримань із заробітної плати та нарахувань на фонд оплати праці;
- формування системи зовнішнього та внутрішнього контролю за раціональним використанням фонду оплати праці підприємств державного сектору економіки;
- формування системи фінансової, статистичної та податкової звітності щодо доходів працівників.

2.2. Формування об'єктів оподаткування в системі доходів працівників

Порядок оподаткування доходів фізичних осіб в Україні регулюється розділом IV ПКУ, відповідними статтями якого виділяються основні елементи ПДФО. Це – платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, податковий період, ставки, пільги тощо [12].

Важливий елемент ПДФО – суб'єкт оподаткування. Податковим кодексом України визначені такі категорії платників ПДФО:

- фізична особа-резидент – отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- фізична особа-нерезидент – отримує доходи з джерела їх походження в Україні (крім нерезидентів, які отримують доходи в Україні безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї міжнародним договором України діяльності);
- податковий агент – юридична особа, самозайнята особа, представництво нерезидента-юридичної особи, інвестор за угодою про розподіл продукції [12].

Аналогічний підхід щодо визначення податкового статусу фізичних осіб спостерігається в податковому законодавстві Польщі, Італії, Німеччини та інших європейських країн. У Франції, наприклад, суб'єкти оподаткування розподіляються на резидентних та нерезидентних платників податків в залежності від терміну проживання в країні: особа, яка проживає у Франції більше половини календарного року (183 дні або більше), класифікується як резидентний платник податків, менше 6 місяців у році – має податковий статус нерезидента [78].

Об'єкт оподаткування ПДФО визначається залежно від статусу платника податку. Відповідно до ПКУ об'єктом оподаткування резидента є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- доходи з джерела їхнього походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування;
- іноземні доходи – прибутки, отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування нерезидента є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід із джерела його походження в Україні;

- доходи з джерела їхнього походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування [12].

При розрахунку податку на доходи фізичних осіб, відповідно до чинного законодавства може застосовуватися податкова соціальна пільга (ПСП) – «встановлена законодавством сума, на яку зменшується нарахована заробітна плата (база оподаткування) для розрахунку податку на доходи» [12].

Також, відповідно до чинного законодавства всі суб'єкти господарювання зобов'язані нараховувати і сплачувати до бюджету єдиний соціальний внесок – «консолідований страховий внесок, який включає соціальний пакет, законодавчо передбачений державою, а саме:

- пенсійне страхування (виплата пенсій),
- страхування на випадок тимчасової втрати працездатності (оплата лікарняних),
- страхування, пов'язане з виникненням нещасних випадків на виробництві» [51].

- Відповідно до чинного законодавства ставка ЄСВ складає 22%. Водночас, підприємства державного сектора економіки, які мають в штатному розписі осіб з інвалідністю, застосовують до їх доходу ставку ЄСВ 8,41% [51].

Ще одним податком, що утримується із заробітної плати працівників державного сектора економіки є військовий збір, який є обов'язковим, проте вимушеним платежем, поява якого обумовлена особливими умовами розвитку країни. Відповідно до чинного законодавства ставка військово збору складає 1,5 %.

Аналіз податкових систем європейських країн дозволяє стверджувати, що відправною точкою визначення об'єкту оподаткування є також податковий статус фізичної особи. Так, у Франції, платник, який класифікований як резидентний платник податків, повинен сплачувати податок з будь-якого доходу, отриманого в будь-якій частині світу. Платник, що має податковий статус нерезидента, сплачує

податок тільки на відповідний дохід, отриманий у Франції [78].

Згідно з італійським податковим законодавством, як італійські резиденти, так і фізичні особи-нерезиденти оподатковуються в Італії, але на різній основі. Фізичні особи-резиденти зобов'язані сплачувати італійський особистий (або національний) податок на прибуток від свого доходу, незалежно від джерела, згідно зі «світовим принципом». Фізичні особи, що не є резидентами, оподатковуються ПДФО тільки за доходами, які одержані на території Італії [78].

Приведений аналіз дає можливість зробити висновок, що суттєві відмінності щодо суб'єктів та об'єкту оподаткування в податкових системах України та більшості зарубіжних країн відсутні.

Базовою ставкою ПДФО, що регламентується ст.167 ПКУ, є ставка у розмірі 18%, яка застосовується для всіх видів доходів громадян: зарплати, заохочувальні та компенсаційні виплати, виплати за договорами цивільно-правового характеру тощо. Необхідно також відмітити, що деякі доходи оподатковуються за іншими ставками [12].

Висновки до розділу 2

В процесі проведеного дослідження визначено, що основними податками, які пов'язані з доходами працівників підприємств державного сектора економіки є податок з доходів фізичних осіб, військовий збір, єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Основними елементами системи оподаткування є об'єкт оподаткування, платники податків, податкові ставки, бази оподаткування та податкові пільги.

Особливої уваги заслуговує відповідність системи оподаткування підприємств державного сектора економіки щодо нарахування доходів працівників до вимог чинного законодавства з метою уникнення порушень та штрафних санкцій.

Раціональна організація системи бухгалтерського обліку та контролю доходів працівників підприємств державного сектору економіки повинна забезпечити: своєчасне, правильне та достовірне відображення даних щодо обсягів отриманих доходів працівниками з врахуванням специфіки діяльності підприємств державного сектору економіки; правильність та точність в нарахуванні основної та додаткової заробітної плати кожному працівникові, а також здійснення відповідних сум утримань із заробітної плати та нарахувань на фонд оплати праці; формування системи зовнішнього та внутрішнього контролю за раціональним використанням фонду оплати праці підприємств державного сектору економіки; формування системи фінансової, статистичної та податкової звітності щодо доходів працівників.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПРАЦІВНИКІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

3.1. Формування інформаційної бази для управління доходами працівників

В сучасних умовах господарювання особливу роль відіграє проблема формування обліково-аналітичного забезпечення доходів персоналу підприємств державного сектору економіки, оскільки їхній склад та розмір визначають ефективність діяльності підприємств державного сектору економіки шляхом раціонального та продуктивного залучення працівників. Водночас, отримані ними доходи позитивно впливають на підвищення продуктивності праці працівника, тим самим визначаючи місце підприємства в економічній системі країни.

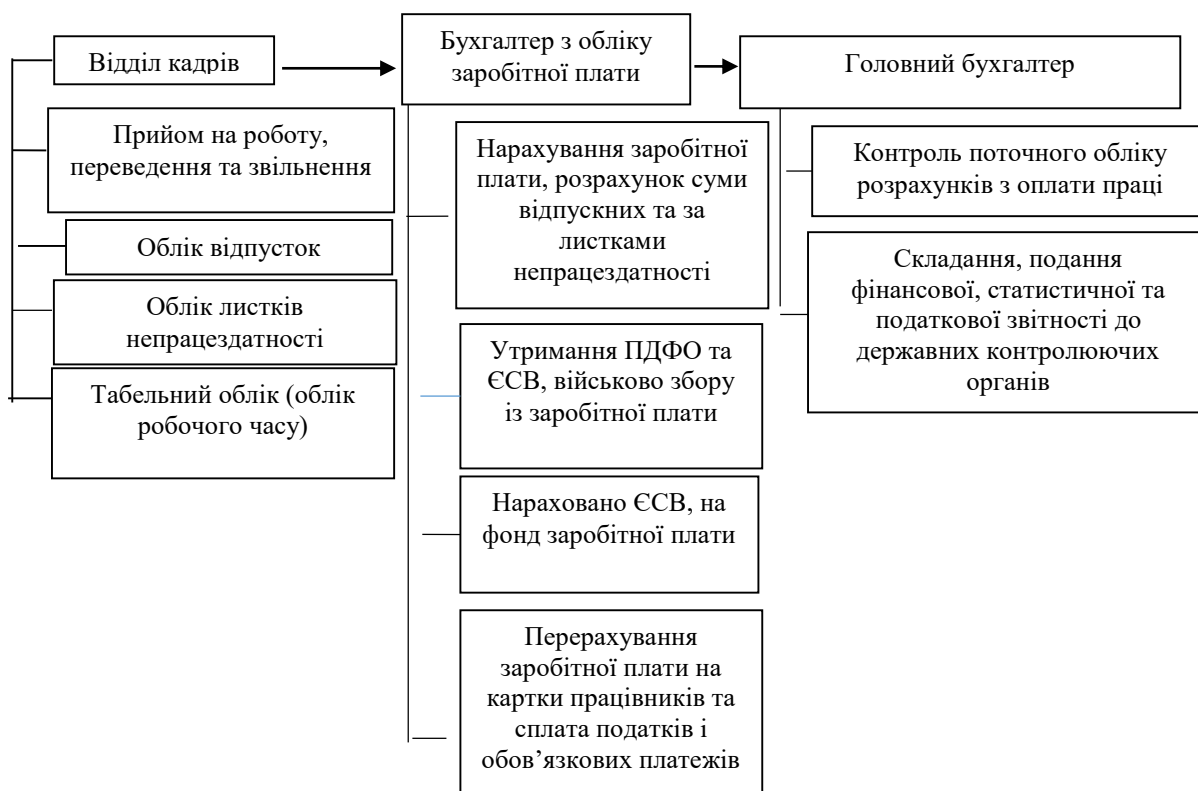
Реалії сьогодення свідчать, що основою обліково-аналітичного забезпечення управління доходами працівників підприємства державного сектору економіки є своєчасна, точна, достовірна та повна інформація, яку використовують з метою здійснення оцінки й аналізу доходів персоналу для прийняття управлінських рішень.

В своїх дослідженнях Ярош В. Ю. відмічає, що «суть обліково-аналітичного забезпечення полягає в здійсненні облікових та аналітичних процедур у режимі реального часу, виявлення відхилень від запланованих показників і використання отриманих результатів для прийняття управлінських рішень» [77].

Етапи розрахунків з оплати праці зображені на рис. 3.1.

Підводячи підсумок сказаному, ми можемо дійти висновку, що заробітна плата є трудовим видом особистого доходу, розмір якого залежить як від макроекономічних, так і від мікроекономічних чинників.

Рис. 3.1. Етапи розрахунків з оплати праці

В умовах сьогодення доцільно виділити наступні завдання для формування обліково-аналітичної системи управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки:

- аналіз діяльності підприємств державного сектору економіки;
- організація документування та обліку господарських операцій щодо доходів персоналу підприємств державного сектору економіки;
- зовнішній та внутрішній контроль за цільовим використанням коштів, а також за правильним, точним та своєчасним відображенням господарських операцій;
- планування діяльності підприємств державного сектору економіки;
- формування аналітичних щодо доходів персоналу підприємств державного сектору економіки.

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що основними джерелами інформації, яка необхідна для прийняття управлінських

рішень щодо формування системи обліку та контролю доходів працівників підприємств державного сектору економіки є:

- інформація про умови праці, встановлені законодавством оклади, тарифи, розцінки;
- система облікової інформація щодо нарахування заробітної плати, а також суми утримань із заробітної плати та нарахувань на фонд оплати праці;
- система фінансової, статистичної та податкової звітності по заробітній платі.

Загальна схема організації обліково-аналітичного забезпечення управління доходами персоналу представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Загальна схема організації обліково-аналітичного забезпечення управління розрахунків з оплати праці працівників підприємств державного сектору економіки

Отже, на наш погляд, обліково-аналітичне забезпечення управління доходами персоналу підприємств державного сектору економіки складається з таких видів забезпечення:

- нормативно-законодавче забезпечення;
- документальне забезпечення;
- облікова інформація;
- аналітична інформація;
- формування фінансової звітності.

Формування обліково-аналітичного забезпечення управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки, яке базується на надійній та достовірній обліковій інформації та даних аналізу, що дозволяє оперативно контролювати ефективність використання персоналу та рівень оплати праці, виявляти негативні тенденції та стає вирішальною умовою формування якісної кадрової політики та підприємств державного сектору економіки.

Організація бухгалтерського обліку в підприємствах державного сектору економіки з обліку доходів працівників суттєво відрізняється від її обліку в господарсько-розрахункових підприємств. Визначальним для бухгалтерського обліку підприємств державного сектору економіки є їх статус неприбутковості; джерелами коштів на оплату праці на підприємствах є асигнування з бюджету.

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки представляє собою систему збору і передачі комплексної інформації, яка формується в результаті поєднання й взаємодії бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, а також економічного аналізу, що надає можливість для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання персоналу підприємств державного сектору економіки.

3.2. Оцінка економічного механізму оподаткування доходів працівників

Реалії сьогодення свідчать, що система оподаткування відіграє важливу роль в забезпеченні економічного розвитку будь-якої держави. Необхідно відмітити, що саме система оподаткування має на меті підтримати громадський правопорядок в країні, забезпечити сприятливі умови розвитку життя населення, та вирішити різноманітні соціальні проблем тощо.

У податковій системі України податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є основним податком, який формує доходи бюджету та перерозподіляє фінансові ресурси між державою та населенням.

У зв'язку з обраним курсом України щодо інтеграції до Європейського союзу та створення соціально орієнтованої ринкової економіки гостро постає питання пошуку шляхів удосконалення власної системи оподаткування доходів фізичних осіб із урахуванням світових досягнень.

Заробітна плата наразі становить левову частину доходів персоналу, а інколи є єдиним джерелом доходу. Застосування в Україні пропорційних ставок податку на доходи фізичних осіб обумовлює соціальну несправедливість, яка проявляється в сплаті податків різними соціальними групами населення в рівних частках від доходів, незалежно від їх сум [12].

Особливість європейської системи оподаткування полягає в тому, що в її основі лежить прогресивна шкала оподаткування. Так, у Франції, яка має прогресивну податкову систему, існує нижня межа прибутків, за які не стягується податок, а далі поступово ставка податку збільшується, в залежності від сум отриманого доходу, вище означеного рівня (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Ставки податку на доходи фізичних осіб у Франції за 2018 податковий рік [13]

Оподатковуваний дохід, євро	Ставка податку, %
До 9 964	0,0
9 965 – 27 519	14,0
27 520 – 73 779	30,0
73 780 – 156 244	41,0
156 245 і більше	45,0

Крім того, на частину доходу, що перевищує 250 000 євро на одну людину і 500 000 євро на подружню пару до ставки 45% додається надбавка у розмірі 3% і 4% на дохід, який перевищує 500 000 євро на одну особу і 1 млн євро для подружньої пари [12]. У Німеччині традиційно існує класова система оподаткування, де в основу розподілу платників на класи покладений їх соціально-громадянський статус. Всього налічується шість податкових класів; найбільші податки платять представники першого класу. Податок на прибуток у Німеччині є прогресивним: ставки податку на прибуток починаються від 14%, потім зростають до 42% (для доходів вище 55 961 євро); нарешті, дуже високий рівень доходів (перевищує 265 327 євро) оподатковується на рівні 45%. При цьому існує мінімальна ставка податку, яка становить 0%. Тобто дохід у розмірі 9 169 євро (або 18 338 євро для подружніх пар, які подають комбінований прибуток), що отримується щороку, не обкладається податком [12].

Українська система оподаткування надає платникам ПДФО три види пільг:

- не включення до складу загального місячного (річного) оподаткованого доходу окремих видів доходів;
- отримання податкової знижки;
- отримання податкової соціальної пільги (ПСП).

Підхід до визначення ставок ПДФО, який застосовується в країнах ЄС, позитивно характеризує їх податкові системи та може бути розглянутий та врахований в процесі вдосконалення податкового законодавства України. Це

забезпечить застосування принципу соціальної справедливості та підвищить податкову культуру громадян.

Відмінною рисою оподаткування ПДФО в Україні та в іноземних державах є рівень податкової юрисдикції. Так, в Україні ставки, порядок, правила оподаткування ПДФО встановлюються виключно на загальнодержавному рівні. В той же час в деяких країнах (Бельгія, Данія, Фінляндія, Швеція та Швейцарія) визначенням ставок, за якими будуть оподатковуватися доходи громадян належить до компетенції органів місцевого самоврядування, також в багатьох країнах, зокрема в Естонії, Греції, Латвії, Норвегії та інших, особистий прибутковий податок належить до місцевих податків [12].

Проведений аналіз та аналіз робіт вчених з цього питання дає можливість виокремити спільні та відмінні риси щодо сплати ПДФО в Україні та в країнах ЄС (табл. 3.2).

Для реалізації на практиці іноземного досвіду та з метою формування нової сталої та дієвої системи оподаткування доходів громадян в Україні, доцільно:

1. Передбачити можливість залучення до оподаткування всіх доходів (у тому числі тих, які виплачують із державних цільових фондів як компенсацію, відшкодування певних витрат, доходи від інтелектуальної власності) тим самим розширити базу оподаткування ПДФО.

2. Враховуючи те, що в Україні найважливішою складовою бази оподаткування ПДФО є заробітна плата, забезпечити зростання доходів фізичних осіб, створення робочих місць, збільшення інвестицій в економіку, що в свою чергу збільшить надходження до бюджету.

3. Вжити заходів щодо зменшення тіньового сектору економіки, виведення доходів українців з тіні.

4. Запровадити прогресивні ставки оподаткування доходів фізичних осіб.

Таблиця 3.2

Спільні та відмінні риси механізмів сплати ПДФО в Україні та країнах ЄС [30]

Спільні риси	Відмінні риси
Податок на доходи фізичних осіб застосовується в усіх країнах світу	Прозорість та відкритість оподаткування ПДФО
Декларування доходів громадян	Прогресивна шкала оподаткування доходів
Передбачено застосування спрощених технологій оподаткування	Існує нульова ставка оподаткування доходів громадян за низького рівня доходів
Існує знижка оподаткованого доходу залежно від кількості дітей у сім'ї	Правила оподаткування ПДФО в ЄС встановлюються органами місцевого самоврядування, а не на загальнодержавному рівні
Державний контроль та адміністрування	Надання соціальних пільг у справлянні податку з доходів фізичних осіб не окремим фізичним особам, а сім'ям
Передбачена система податкових пільг	Більшість країн Євросоюзу стягують податки на всі доходи, отримані в країні або за її межами
Податок на доходи фізичних осіб є одним з основних джерел надходження до бюджету країни	В оподаткуванні заробітної плати, як правило, використовується прогресивна шкала, а в оподаткуванні інших доходів – пропорційні ставки
Однакова сутність та риси податкових систем України та країн ЄС	Майже у всіх європейських країнах існує податок на розкіш
Податкові системи України та країн ЄС розвиваються під впливом економічних, соціальних і політичних процесів у тій чи іншій країні	

5. Встановити неоподатковуваний мінімум доходів фізичних осіб на рівні прожиткового мінімуму для працездатної особи.

6. Вжити заходів щодо підвищення податкової культури та податкової дисципліни платників податків, адже кожен громадянин України має усвідомлювати, що сплата податку поєднує в собі обов'язок перед країною та можливість стимулювання та регулювання державою розподілу коштів між платниками податків та потребами держави.

7. Вдосконалити пільгову політику з ПДФО.

8. Удосконалити податкове законодавство та звітність шляхом їх спрощеного та зрозумілого викладення для платників податку, що дасть змогу

підвищити ефективність податкового контролю для подолання зловживань щодо ухилення від сплати податків.

9. Розширити перелік та прискорити запровадження інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій, а також електронних сервісів для суб'єктів оподаткування.

Реалізація на практиці цих заходів стане запорукою підвищення довіри до державних інституцій, відновлення принципу справедливості, сприятиме виведенню з тіні доходів, зменшенню податкового тягаря й конфліктності між платниками податків і контролюючими органами та покращенню податкової дисципліни.

Висновки до розділу 3

В умовах сьогодення обліковий персонал стає ключовим ресурсом, який забезпечує ефективність функціонування підприємств державного сектору економіки, тому його розвиток є невід'ємною складовою загальної стратегії установи.

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення управління доходами працівників підприємств державного сектору економіки представляє собою систему збору і передачі комплексної інформації, яка формується в результаті поєднання й взаємодії бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, а також економічного аналізу, що надає можливість для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання персоналу підприємств державного сектору економіки.

У будь-якій державі податкова система ілюструє специфіку організації її господарства. Порівнюючи податкову систему України та європейських країн, можна визначити, що вітчизняна система оподаткування доходів фізичних осіб за

своїм складом та структурою в значній мірі відповідає системі оподаткування країн ЄС. Прозорість та відкритість, спрямованість, насамперед, на вирішення соціальних питань та економічну мотивацію домогосподарств є основними правилами податкової системи європейських країн.

Зміни податкової системи країни в частині оподаткування доходів фізичних осіб мають одночасно враховувати економічні інтереси держави і платників податків, а також усувати зацікавленість платників в податкових незаконних ухиляннях.

ВИСНОВКИ

В умовах ринкових відносин облік праці та її оплати є одним із найважливіших та трудомістких у всій системі обліку на підприємстві. Ось чому, проблемні питання бухгалтерського обліку нарахування заробітної плати потребують глибоких досліджень, оскільки їх розв'язання, позитивно вплине на формування достовірної інформації про розрахунки з оплати праці найманих працівників з метою прийняття оптимальних управлінських рішень.

Формування обліково-аналітичного забезпечення управління доходами персоналу бюджетної установи, яке базується на надійній та достовірній обліковій інформації та даних аналізу, що дозволяє оперативно контролювати ефективність використання персоналу та рівень оплати праці.

Основою обліково-аналітичного забезпечення управління доходами персоналу є інформація, яку використовують для оцінки й аналізу доходів персоналу для розроблення і прийняття управлінських рішень.

В процесі проведеного дослідження доведено, що обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками з оплати праці представляє собою систему збору і передачі комплексної інформації, яка формується в результаті поєднання й взаємодії бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, а також економічного аналізу, що надає можливість для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання персоналу бюджетної установи.

Обґрунтовно порядок оподаткування доходів фізичних осіб. Базовою ставкою ПДФО, що регламентується ст.167 ПКУ, є ставка у розмірі 18%, яка застосовується майже для всіх видів доходів громадян: зарплати, заохочувальні та компенсаційні виплати, виплати за договорами цивільно-правового характеру тощо. Необхідно також відмітити, що деякі доходи оподатковуються за іншими ставками.

Порівнюючи податкову систему України та європейських країн, можна визначити, що вітчизняна система оподаткування доходів фізичних осіб за своїм

складом та структурою в значній мірі відповідає системі оподаткування країн ЄС.

Зміни податкової системи країни в частині оподаткування доходів фізичних осіб мають одночасно враховувати економічні інтереси держави і платників податків, а також усувати зацікавленість платників в податкових незаконних ухиляннях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арап Г. В. Шляхи вдосконалення контролю оплати праці. *Вісник Дніпропетровського університету: Сер. Економіка*. 2010. Вип. 4 (2). С. 149-155.
2. Барановська І. Т. Заробітна плата, як основний фактор підвищення зайнятості населення в сільському господарстві. *Вісник ЖДТУ*. №2(36). 2011. С. 158-162.
3. Барановська Т. В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04; Нац. аграрний ун-т. Київ, 2005. 21 с. Беднарчук Г. ВКО до видаткової відомості на виплату заробітної плати виписувати треба. *Бухгалтерський журнал «Дебет - Кредит»*. 2010. №40. С. 41-48.
4. Бірюченко С. Ю. Доходи персоналу підприємства: підходи щодо його визначення та оцінювання. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 2 (48). С. 125-131.
5. Бутенко Н. В., Халковський О. М. Державний сектор економіки: сучасний стан і перспективи розвитку. *Бізнесінформ*. 2015. № 8. С. 41-46.
6. Власюк Г. В. Організація обліку та вдосконалення звітності з оплати праці в бюджетних установах. *Економіка & держава*. 2010. № 6. С. 32–36.
7. Гайдучок Т. С., Киян А. В. Доходи персоналу підприємства в контексті обліково-економічного змісту. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/121.pdf.
8. Господарський кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Гусева Т. М., Шеина Т. Н. Самоучитель по бухгалтерському учету: учеб. пособие. Москва : Проспект, 2009. 464 с.
10. Долюк А. В. Витрати на оплату праці як економічне поняття та об'єкт бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2013. № 1. С. 59-64.

11. Домбровський В. А. Організація і методика обліку та аналізу праці та її оплати на базі сучасних інформаційних технологій : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ : Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2007. 20 с.
12. Дутова Н. В., Лесік Є. С. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: проблеми та вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1 (33). С. 43-52.
13. Жиглей І. В. Облікове забезпечення заходів, пов'язаних з підвищенням мотивації праці в світлі П(С)БО 26 “Виплати працівникам”. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2009. № 3. С. 60-65.
14. Іванчук Н. В. Теоретичні засади оцінки фонду оплати праці підприємства. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. 2009. Вип. 12. С. 30-38.
15. Ільєнко Н. О. Динаміка номінальної та реальної мінімальної погодинної заробітної плати. *Вісник ЖДТУ*. 2007. №1(31). С.109-114.
16. Іляш О. І. Соціально-економічні засади оплати праці в Україні та за її межами. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/17_4/165_Piasz_17_4.pdf
17. Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 13 січня 2004 р. № 5. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
19. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №1-ПВ “Звіт з праці” : наказ Державного комітету статистики України від 26.10.2009 р. № 404. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

20. Каткова Н. В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. Вип. 8. С. 762-767
21. Кобильник Т. О. Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. *Науковий огляд*. 2016. № 11 (32). С. 1-5
22. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
23. Конституції України Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
24. Костишина Т. А. Сучасні проблеми обліку оплати праці в контексті конкурентоспроможності національної економіки
URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_2_1/065-069.pdf
25. Костышина Т. А. Мотивационные основы оплаты труда в условиях рыночных преобразований. *Вісник Технологічного університету Поділля*. 2003. №4. Ч. 1. С. 112-116.
26. Кравченко М. О. Проблеми і напрями підвищення ефективності діяльності підприємств державного сектору економіки України.
URL: ev.fmm.kpi.ua
27. Кроленко А. В. Зміст та напрямки вдосконалення контролю оплати праці у перехідній економіці України. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2003. №580. С. 49-51.
28. Кубіцька М. Р. Сутність оплати праці як економічної категорії.
URL: <http://intkonf.org/kubitska-m-r-sutnist-oplati-pratsi-yak-ekonomichnoyi-kategoriyi/>
29. Лепьохіна І. О. Теоретичні аспекти формування заробітної плати та її функції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 2 (56). С. 76–78

30. Легкоступ І. І., Кацуба К. В. Податкові системи в умовах глобалізації проблеми взаємодії та перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2014. №14. С. 259-263.
31. Лишиленко О. Бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам. *Бухгалтерський облік та аудит*. 2004. №12. С. 234-256.
32. Медведєв В. С. Організування оплати праці на виробництвах із значною кількістю неоднорідних операцій.
URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2011_3_1/3_7.pdf
33. Мельник Т. Г. Облік, аналіз та аудит праці і її оплати: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.06. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2006. 20 с.
34. Мельничук О. П. Аспекти організації обліку витрат на оплату праці.
URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/122.pdf
35. Мельянова Л. В. Облік і контроль оплати праці в сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Л.В. Мельянова: Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К.: 2010. 22 с.
36. Методика розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом і за доходами: наказ Держкомстату від 8 лист. 2004 р. № 61.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
37. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Мін-ва фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635.
URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF13052.html
38. МСБО 19 "Виплати працівникам" Міжнародний документ від 01.01.2012 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_011
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_011
39. МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки
URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU12023.html
40. МСФЗ 2 «Платіж на основі акції» міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_005

41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Мінфіну від 07.02.2013 р. №73: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
42. Новодворский В. Д., Сабанин Р. Л. Бухгалтерский учет на малых предприятиях. М.: Проспект, 2010. 248 с.
43. Овсяк Н. В. Облікова політика підприємства в частині оплати праці. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 4 (62). С. 162-165
44. Овсяк Н. В. Основні аспекти розвитку бухгалтерського обліку оплати праці для потреб управління. URL: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?
45. Оскірко Ю. А., Секіріна Н. В. Поняття облікової політики та її економічна суть. URL: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010/Economics/74443.doc.htm
46. Питання оплати праці працівників державних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січ. 2017 року, № 15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2017-%D0%BF#Text>.
47. Пиц В. І. Реалії розвитку ринкових відносин у сфері оплати праці в Україні. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/17_5/171_Pyc_17_5.pdf
48. Податковий кодекс України Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20120601>
49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам": наказ Мін-ва фінансів України від 28.10.2003 № 601. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
50. Пономаренко В. С. Концептуальні засади управління стратегічним співробітництвом підприємства з іншими суб'єкта для забезпечення інноваційного розвитку. *Проблеми науки*. 2006. №5. С.14-19
51. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. №996. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
52. Про відпустки Закон України: Закон України від 15 листоп. 1996 р. №

505/96. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>.

53. Про Державний бюджет України на 2018 рік Документ 2246-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>

54. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 01.04.2011 р. № 2464-17 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

55. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.2003 р. № 3356 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

56. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

57. Рибалко О. М., Крохмаль Н. І. Аналіз витрат на оплату праці на ПАТ «Мотор січ». URL: <http://vweb.znu.edu.ua>

58. Семенов А. Г., Складанна А. І. Аналіз показників використання фонду оплати праці на підприємстві. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/210.pdf>

59. Сук Л. К., Сук П. Л. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Каравела, 2009. 624 с.

60. Типиріна О. Стимулювання праці, або як віддаючи не втратити. *Економіка України*. 2009. № 7. 56 с.

61. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ : Алерта, 2007 954 с.

62. Харитоновна Н. Хто має право на відпустку. *Все про бухгалтерський облік*. 2008. № 3. С. 6.

63. Цал-Цалко Ю. С. Виплати підприємства, що не належать до фонду оплати праці: обліковий процес, система звітності та вплив на економічний потенціал. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2011. № 3. С. 279-284.

64. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підруч. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 574 с.

65. Цаль-Цалко Ю. С. Фонд доходів фізичних осіб підприємства: облікова політика, статистична звітність та вплив на вартість робочої сили. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2011. № 3 (57).

66. Цуканова О. В. Облік і аналіз заробітної плати у підприємствах торгівлі: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04. Х. : Харк. держ. акад. технології та орг. харчування, 2000. – 17 с.

67. Цьохла С. Ю. Утворення інтелектуальної ренти в сучасних умовах економічного розвитку суспільства. *Економіка Крима*. 2011. № 1(34). С. 218-222.

68. Чабанюк О.М. Облік оплати праці в ринкових умовах. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/21_3/298_Czab.pdf

69. Чебанова Н. В., Єфіменко Т. І. Фінансовий облік : посібник. Київ: Академія, 2007. 704с.

70. Черкасов С. С. Інститут мінімальної заробітної плати та необхідність трансформації його ролі в економіці України. *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. 2010. №3 (23). С. 21-28.

71. Шевчук Л. П. Аналіз і контроль формування та використання коштів на оплату праці на підприємствах роздрібною торгівлі: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2010. 21 с.

72. Шиманська К. В. Бухгалтерський облік і контроль операцій з виконання колективного договору: організація і методика: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Житомир: 2010. 21 с.

73. Шульга Н. В. Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ : 2008. 20 с.

74. Юровский Б. С. Какие доходы выплачивают работникам. Харьков: Центр “Кусульт”, 2005. 240 с.

75. Янчук Г. С., Чорна О. С. Організація обліку оплати праці в бюджетних установах. URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Economics/7_80039.doc.htm.

76. Ярема О. М. Макроекономічний аналіз впливу державного сектора на економічне зростання в Україні. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук 08.00.01 – Економічна теорія та історія економічної думки. Львів. 2016

77. Ярош В. Ю. Сутність обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємства. URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/6932/1/88.pdf>

78. Tax rates in France for 2019. France Accountants. 2018. URL: https://www.franceaccountants.com/tax#ourcharges_3.

79. Народицька районна державна адміністрація Житомирської області : веб-сайт. URL: <http://nar-rda.gov.ua:8080/strukturni-pidrozdili-rajonnoi-derzhavnoi-administracii-1/sector-z-pitan-oboronnoi-roboti/>

ДОДАТКИ